

Azerbaycan - Türkiye Gerginliği - II

Türkiye'nin çevresinde barışın sağlam temellerle güvence altına alınması son derece önemlidir. Ancak Kafkaslar'da barışı tehdit eden asıl sorun hiç kuşkusuz, Ermenistan tarafından işgal edilmiş olan Azerbaycan topraklarıdır. Kafkaslar'da barışın sağlanması, Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesine bağlıdır. Bu sorun çözülmeden bölgede barışın sağlanması olası değildir.

Prof. Dr. Hakkı KESKİN 2005-2009 Federal Almanya Parlamentosu Milletvekili ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Üyesi

11 Ekim 2009 Tarihinde Zürih'te büyük bir törenle Türkiye-Ermenistan dışişleri bakanları tarafından, iki ülke ilişkilerini normalleştirmeyi amaçlayan bir protokol imzalanmıştır. İmza töreninde ABD, Rusya, Fransa, İsviçre dışişleri bakanları ve AB temsilcisi **Solana** da hazır bulunmuşlardır.

Protokolde tek kelime ile bile Ermenistan'nın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesinin yer almaması, çok haklı olarak Azerbaycan'da büyük bir tedirginliğe, derin bir kırgınlığa neden olmuştur. Azerbaycan halkında bu politika, kardeş ülke Türkiye tarafından kendilerinin adeta arkadan hançerlendiği biçiminde değerlendirilmektedir.

Görüştüğüm Azerbaycanlı milletvekilleri, duydukları büyük kırgınlığa karşın, devlet ve hükümet yetkililerinin olabildiğince ölçülü davranarak, Azerbaycan halkıyla Türkiye arasında artan bir sürtüşme ve dargınlığı önlemek istediklerini belirttiler.

Protokolden bu yana Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çok ciddi bir gerginlik yaşamaktadır. İki kardeş ve dost ülke çıkarları bu gerginliğin ivedi olarak giderilmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye'nin hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir netlikle, Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmedikçe, imzalanan protokolün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayına sunulmayacağını dünya kamuoyuna ve imzada hazır bulunan ülkelere açıklaması gerekmektedir.

Türkiye, Azerbaycan'a verdiği bu sözü tutmazsa, dost ve kardeş Azerbaycan halkını, onarımı güç biçimde yaralar ve güvenilirliğini yalnız Azerbaycan'da değil, tüm diğer Türki Cumhuriyetlerde de kaybeder.

Gerginlik giderilmeli

Öte yandan böyle bir yanlış adımla Türkiye, Kafkaslar'da barışa en büyük darbeyi vurur. Çünkü Ermenistan özellikle ekonomik nedenlerden Türkiye sınırının açılmasına mahkûmdur. Türkiye-Ermenistan sınırının kapalı tutulmasından doğan baskı kalkarsa, Ermenistan'ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesi büyük ölçüde olanaksızlaşır.

Türkiye-Ermenistan ilişkileri elbette iyi komşuluğa dönüştürülmelidir

Türkiye-Ermenistan arasındaki ilişkilerin iyi komşuluğa yakışır bir düzeye gelmesi, kuşkusuz her iki ülke için de son derece yararlı olacaktır. Bunun için iki ülke arasında günümüze değin süregelen gerginliğe neden olan sorunların bir an önce çözümü gerekmektedir. Bunlar:

1. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında 1921 yılında tanınan iki ülke sınırının, koşulsuz Ermenistan tarafından resmen kabul edilmesi,
2. Ermenistan'ın gasp ettiği Azerbaycan topraklarından koşulsuz olarak geri çekilmesi,
3. Ermenistan tarafından savunulan sözde "**soykırım**" iddialarının, arşivler ışığında uzman tarihçiler tarafından yapılacak araştırmalara bırakılması ve araştırma sonuçlarının her iki ülke tarafından kabul

edilmesi.

Üç temel koşul

Türkiye, vazgeçmemesi gereken bu üç temel koşuldan ikincisine hiç değinmemekte, birinci ve üçüncü maddelere de tam açıklık getirmediğinden, Türkiye ve Ermenistan tarafları, protokolü kendi yorumlarına göre değerlendirmektedirler. Nitekim Ermenistan Anayasa Mahkemesinin protokollere ilişkin verdiği 11.Şubat 2010 tarihli karar, bu görüşümüzü aynen doğrulamaktadır.

Ermenistan Anayasa Mahkemesi gerekçeli kararında, protokollerin yürürlüğe girmesini “soykırımın” tanınması şartına bağlamaktadır. Kararda ayrıca Ermenistan “Bağımsızlık Bildirgesi’nin” 11. maddesine atıf yapılmaktadır. 11. maddeye göre Türkiye’nin doğusu, Batı Ermenistan olarak geçmektedir. Mahkeme kararına ilişkin Türkiye Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada: “Protokollerin lafzına ve ruhuna aykırı önkoşullar ve kısıtlayıcı hükümlerin zikredildiği tespit edilmiştir. Bu yaklaşım tarafımızdan kabul edilemez” denilmektedir.

Türkiye’nin Kafkaslar’da barışın sağlanmasını amaçlayan girişimleri tabii ki gerekli ve yararlıdır. Ne var ki barışa katkı sağlaması amaçlanırken, tam tersi sonuçların ortaya çıkmaması için Türkiye’nin gerekli özeni göstermesi gerekirdi ve gerekir.

Öncelikle Ermenistan’ın komşusu Türkiye’nin sınırlarını hiç tartışmasız tanınması ve her türlü toprak isteminden vazgeçmesi zorunludur. Bu iki ülke ilişkilerinde mihenk taşı ve olmazsa olmazdır.

Hiç kuşkusuz, yaşam anlayışlarını “soykırımı” endekslemiş olan diasporadaki Ermeni lobisi, bu iddialarından vazgeçmeyecektir. Ancak tarihçiler komisyonunun ortaya çıkaracağı gerçekler, soykırım iddialarının gerçek olmadığını belgelerse, onların etki alanını büyük ölçüde sınırlandıracaktır.

Ermeni lobisi atakta

Ermeni lobisi bugünlerde yeniden atağa geçerek sözde “soykırımın yasasını” ABD Senatosu’nun, belki de bazı diğer ülke parlamentolarının gündemine getirecektir. ABD yönetimi bu yasa girişimlerini her defasında Demokles’in kılıcı olarak kullanmakta ve Türkiye’den kabul edilirliliği güç isteklerini bu yoldan almaya çalışacaktır.

Türkiye kendine özgüvenle bu tür oyunlara karşı kesin bir tavır sergilemeli, bu türden yasaların Türkiye için hiçbir kabul edilir tarafının olmayacağını ve iki dost ülke ilişkileriyle de asla bağdaşamayacağını açık ve net olarak vurgulamalıdır. Ermeni lobisi çok bilinçli olarak ısrarla 95 yıl geride kalan 1915 olaylarını dünya kamuoyuna taşıyarak, daha 17 yıl önce işgal ettiği Azerbaycan topraklarını, evinden barkından kovulan bir milyona yakın Azeri insanın dramını, Hacıali (Hocalı) katliamını, Birleşmiş Milletler kararlarını da hiçe sayarak, gündem dışında tutmaya çalışıyor. Azeri ve Türk hükümetleri, diğer resmi kurumlar ve Sivil Toplum Kuruluşları, Ermeni lobisinin gerçekten de akıllı bir stratejiye dayanan bu politikalarını bozarak, önemle ve kararlılıkla konuyu son derece güncel olan soruna, yani Ermenistan’ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarını koşulsuz olarak terk etmesine ve kovulanların isterlerse evlerine barklarına dönmeleri konusuna getirmeleri gerekmektedir. Türkiye’nin çevresinde barışın sağlam temellerle güvence altına alınması son derece önemlidir.

Ancak Kafkaslar’da barışı tehdit eden asıl sorun hiç kuşkusuz, Ermenistan tarafından işgal edilmiş olan Azerbaycan topraklarıdır. Kafkaslar’da barışın sağlanması, Ermenistan’ın işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesine bağlıdır. Bu sorun çözülmeden bölgede barışın sağlanması olası değildir.

Çok haklı olarak Azerbaycan, işgal edilen topraklarını, ne pahasına olursa olsun geri almakta kararlıdır. Azerbaycan Devlet Başkanı Sayın **İlham Aliyev** ülkesinin bu kararlılığını tekrar tekrar vurgulamaktadır.